
1.3.2014

Guldborgsund Kommune
Natur, Miljø og Plan.

Sendt på e-mail: natur-miljoe-plan@guldborgsund.dk

Vedrørende fremme af projekt om Rørsøen.

Indledningsvis skal vi gøre opmærksom på vores undren over, at projektmateriale angiveligt er blevet sendt til interesserede organisationer i november 2013, uden at dette inkluderede Danmarks Naturfredningsforening.

Naturligvis ser vi med stor tilfredshed på, at pumpen nedlægges formelt. En genoprettelse af den naturlige og oprindelige tilstand burde derfor ligge lige for. Sigtet må være at genskabe de naturlige hydrologiske forhold i hele området, herunder både for Rørsøens og vandløbenes vedkommende. Den valgte vandstand kan vi godt acceptere – den kunne endda have været valgt lavere. Imidlertid finder vi ikke, at udløbet har ret meget med natur at gøre. Endvidere forbliver Klosterrenden rørlagt, og Åholmløbet beholder sit regulerede forløb med endestation i voldgraven til stor skade for denne, idet den er under opfyldning med sediment og kan forventes at gro helt til på sigt, såfremt der ikke sker vedligeholdelsesmæssige indgreb. Hele det nuværende arrangement er afhængigt af menneskelige indgreb og vedligehold, hvilket tillige er forbundet med udgifter, der kunne finde bedre anvendelse med henblik på genskabelse af natur. Vi anser det for umuligt at etablere næringsstofforhold, der er sammenlignelige med højmoser i selve Rørsøen, og mener derfor, at man burde gå efter en egentlig naturgenopretning.

DNs vision (det kan i øjeblikket godt nøjes med at være en fremtidsvision) for området indeholder i korte træk en genskabelse af de forhold, der herskede før menneskelig indgriben i de hydrologiske forhold. Åholmløbet og Klosterrenden skal derfor forenes i selve Rørsøen, og udløbet skal flyttes til voldgravens østlige hjørne, hvor det delvist kan separeres fra den øvrige del af voldgraven med en faskinsætning. Derved begrænses sedimenttilførslen til voldgravene.

En anden løsning kunne være et nyt gravet udløb øst for voldgraven ca. der, hvor Klosterrenden har sit nuværende udløb. Begge modeller fjerner behovet for mere end én sluseanordning. (Se vedlagte kortskitse).

Det forudsætter, at man kan leve med, at vandstanden indenfor vil variere mere, end det er forudsat i projektet. Da en sådan variation er naturlig, anser vi det ikke for et problem i sig selv. Som nævnt mener vi, at det er skudt ved siden af målet at arbejde for ekstremt lave næringsstofforhold (skaden er sket) i selve søen, og at man i stedet skal genskabe de græsningsmuligheder, der er naturlige.

Derved tilgodeses en række fuglearter, der er afhængige af vådbund og/eller ekstensivt jordbrug som græsning. En vandstand omkring havniveau ville derfor være at foretrække sammen med de naturlige udsving, der vil forekomme som følge af den varierende vandstand i Noret. Gevinsten vil – foruden et lidt større græsningsareal – være næringsstofforhold i søen til gavn for noret samt en langsom genopbygning af de humuslag, der er ”brændt af” som følge af pumpeafvandingen. Prisen er til gengæld en større tilførsel af næring til søen. Dog vil udskiftningen være betragteligt større, hvilket reelt kan forbedre søens miljømæssige potentiale.

Klosterrenden blev i sin tid rørlagt for at føre vandet fra denne uden om Rørsøen for at undgå at skulle pumpe denne vandmængde sammen med det øvrige vand i søen. Denne funktion er ikke længere påkrævet. Vores lokale medlemmer beretter, at der under ekstremt højvande er observeret tilbageløb i Klosterrenden gennem sluseklappen og ud af brøndene langs søens østside. Funktionen af rørlægningen og slusen er derfor ret tvivlsom. Endvidere har rørlægningen nået en alder, hvor renoivering snart kan komme på tale, hvorfor en ændring af forløbet til det naturlige må overvejes.

Ålholmløbet er ligeledes blevet flyttet i forbindelse med afvandingen, og indføringen til voldgraven har medført en betragtelig aflejring af sediment i voldgravens nordøstlige hjørne. Da denne ikke bliver oprenset regelmæssigt, er bundkoten i den nedre del af Ålholmløbet stærkt overskredet. Udviklingen er meget tydelig at følge på luftfotos, og det fremgår også ved besigtigelse fra Alverdens Gang. En opfyldning af voldgraven strider selvfølgelig imod kulturhistoriske interesser, da bevaringen af voldgraven er vital, når man skal kende Ålholm som en middelalderborg. Sikringen af dette gennem omfattende oprensninger kan betyde særlige hensyn til arkæologiske effekter, der eventuelt måtte befinde sig på voldgravens bund, som det er set andre steder. Placeringen af Ålholmløbet er ikke længere påkrævet på det aktuelle sted, og det kan frit ledes tilbage i sit oprindelige leje. (Se vedlagte kortskitse).

Vi forventer ikke at en radikal naturgenopretning kan ske med så kort varsel, men mener, at de indgreb, der foretages for at løse et aktuelt problem, skal foregribe en senere totalløsning. Dette kunne f.eks. ske ved at etablere et tilstrækkeligt stort rørgennemløb af Alverdens Gang på f.eks. 1,25 m. ved den nedlagte pumpe (Se kortskitse alternativ A). Dimensionen svarer til det nuværende gennemløb i den vestlige ende af Alverdens Gang. Man kunne unnlade gitre, brønde og sluser for at lade de naturlige vandstandssvingninger råde overalt inden for den ydre sluse, herunder også vandstanden i Rørsøen. Muligvis er den ydre sluse heller ikke længere nødvendig.

Endnu bedre – men også dyrere – ville det være at grave et nyt forløb uden om voldgraven de ca. 75 m fra Rørsøen til Klosterrendens nuværende udløb i Noret. (Se kortskitse alternativ B). Dette ville kræve to rørunderføringer og eventuelt en sidehængt sluse. Men så er vejen også banet for en total naturgenopretning af Ålholmløbets nedre del og en åbning af Klosterrendens nedre del. Der ville i givet fald være tale om en løsning som næsten genindførte det naturlige vandregime, hvis man ser bort fra slusen. Samtidigt ville vedligeholdelsen minimeres og tekniske anlæg ville begrænses til det mest nødvendige. Voldgraven ville i tilgift blive helt friholdt for sediment.

Slutteligt skal vi minde om, at udløbsbygværket i den valgte løsning for Rørsøen ikke lever op til Vandrammedirektivets krav til kontinuitet. Det samme kommer formentligt til at gælde for slusen i voldgraven, når anden vandplanperiode træder i kraft. Dette gælder, uanset der foretages egentlig naturgenopretning eller ej. Skulle det som følge af ovenstående være muligt at få en medfinansiering fra staten til netop denne del i anden vandplanperiode, vil det være på sin plads med rettidig omhu i indeværende situation.

En egentlig naturgenopretning af hele området vil naturligvis blive dyrere end det forelagte projekt. Men da fordelene synes at være større end ulemperne for alle parter, foreslår DN, at projektet tilrettes, så det forbereder den løsning, som uvægerligt må komme på sigt, dvs. en langsigtet løsning, der indebærer færrest muligt tekniske anlæg og mindst mulig fremtidig vedligehold, samt genskabelse af den mest naturnære tilstand, som er opnåelig.

Med venlig hilsen

Åse Irminger
DN Guldborgsund

Bilag: Principskitse for Rørsøen